

Секція: Транскордонне співробітництво, децентралізація та регіональна економіка

*Сментина Н.В., к.е.н., доцент,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО СТРАТЕГУВАННЯ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ ДОБРОВІЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Економіка окремих адміністративно-територіальних одиниць України розглядається як невід'ємна складова частина єдиного господарського комплексу держави та, водночас, як самостійна система, якій властиві певні цілі власного розвитку. За умов, коли ринкова економіка змінюється досить швидкими темпами, територіальні громади змушені постійно адаптуватися до мінливих умов сьогодення на шляху забезпечення власного економічного зростання, що реалізується у підсумку в зростанні добробуту мешканців певної території. Відповідно, в сучасних умовах управління соціально-економічними процесами, що протікають у національній економіці, у процесі планування перспективних змін в економічній та соціальній сфері країни потрібно відштовхуватися саме від базових одиниць планування, адже чітке розуміння місцевих обмежень, конкурентних переваг місцевих територіальних соціально-економічних систем базового рівня у підсумку дозволить виробити вдалу та дієву державну політику соціально-економічного розвитку країни.

З урахуванням викладеного, стратегування як процес побудови стратегії соціально-економічного розвитку певної територіальної системи, що включає оцінку її внутрішнього та зовнішнього середовища,

визначення стратегічної мети розвитку, вибір пріоритетів, пошук шляхів реалізації стратегії та інструментарію досягнення бажаних результатів, ін. має відбуватися за принципом «знизу-вверх».

Україна до кризових 2008-2009 років керувалася принципом планування «зверху-вниз», коли під державну стратегію повинні розроблятися регіональні стратегії. У після кризовий період окремі області та низка соціально-економічних систем субрегіонального та базового рівня (міста, агломерації, субрегіони), керуючись власною ініціативою, відмовилися від такого підходу до стратегування. У розроблених ними стратегіях визначені пріоритети їх перспективного розвитку з огляду на внутрішні сильні та слабкі сторони, можливості та загрози майбутнього розвитку територіальної системи, що мають місце ззовні. За нового підходу до планування, пріоритетні напрями розвитку спочатку міст, потім районів, регіонів повинні стати складовими Державної регіональної стратегії та національної стратегії розвитку країни на більш віддалену перспективу, за умови наявності таких стратегій у всіх територіальних соціально-економічних систем мікро- та мезорівня без винятку. У такому разі стратегічне планування місцевого соціально-економічного розвитку виступатиме вихідним управлінським інструментом, в напрямі забезпечення розбудови країни та змін в суспільстві.

Разом з тим, ініціативність адміністративно-територіальних утворень щодо розробки стратегій, як свого роду намагання пристосуватися до глобальних викликів сучасності, не змінила позицію макрорівня відносно пріоритетності планування у країні. Навпаки обов'язковість стратегування за принципом «зверху-вниз» знаходить свою законодавчу регламентацію у Постанові КМУ 2011 р., де зазначається таке: регіональні стратегії розвитку розробляються «на строк дії та з урахуванням положень Державної стратегії регіонального розвитку» [1]. Ця ж ідея лишається

домінуючою й понині, оскільки одна з умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад – відповідність плану соціально-економічного розвитку добровільно об'єднаної громади пріоритетам Державної стратегії регіонального розвитку та стратегії розвитку регіону, у межах якої таку громаду сформовано.

За офіційною назвою йдеться про плани соціально-економічного розвитку добровільно об'єднаної громади, але за своєю типовою структурою, що запропонована Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, це саме стратегії соціально-економічного розвитку добровільно об'єднаних територіальних громад, які розробляються на короткостроковий період – один рік. На їх розробку фактично відведено близько чотирьох місяців. За цей час треба не лише розробити план розвитку добровільно об'єднаної громади, але створити таку громаду. Для тих, хто із цим впорався успішно, за офіційними даними Міністерства у 2016 році з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад було виділено субвенцій на суму 1 млрд. грн., у т.ч. по Одеській області – 63188,7 тис. грн. [2].

З приводу можливості отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку, кошти якого спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і відповідають пріоритетам, які визначені у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів, наведемо такі дані. В Одеській області станом на початок серпня 2016 року підготовлено 44 проекти до плану заходів із

реалізації стратегії регіонального розвитку, які подані до Мінрегіону [3]. Проектами добровільно об'єднаних територіальних громад, що отримали фінансування з Державного фонду регіонального розвитку на Одещині є, наприклад, такі: капітальний ремонт дорожнього покриття та водовідведення; придбання шкільного автобусу для перевезення учнів; придбання комунальних машин для комунальних потреб.

Варто відмітити, що серед 26 районів Одеської області, стратегії соціально-економічного розвитку мають не усі, щоправда у регіональній стратегії розвитку про це не йдеться. Частково стратегування запроваджується в районах за власної ініціативи. Не є публічною для громадськості інформація і щодо розроблених планів соціально-економічного розвитку добровільно об'єднаних територіальних громад в Одеській області. Хоча це не стосується інших областей держави. Наприклад, якщо поглянути на Тернопільську область, то в регіоні створено офіційні сайти добровільно об'єднаних громад, де можна ознайомитися зі стратегічним планом розвитку такої громади.

Література:

1. Порядок розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку : Постанова КМУ №1186 від 16 листопада 2011 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Децентралізація // Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
3. Про ДФРР // Офіційний сайт Державного фонду регіонального розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dfrr.minregion.gov.ua/pro-konkurs>.